Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 6 marca 1936 r. 1427.

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "SIEGODNIA O SYTUACJI POLITYCZNEJ W LITWIE. "Siegodnia" Nr. 64 z 5.III.1936 r.:

Najwięcej uwagi lit. sfer kierowniczych pochłaniają obecnie sprawy gospodarcze. Przygotowania do rokowań gospodarczych z Niemcami odbywają się w tempie energicznem. Dnia 2 marca poseł niemiecki w Kownie dr.Zechlin odwiedził ministra Spraw Zagranicznych Lozorajtisa. Wizyta ta ma związek z rychłemi rokowaniami. Delegacja litewska uda się do Berlina już w dniach najbliższych. Na czele delegacji będzie poseł litewski w Berlinie dr.Szaulis, który dłuższy czas przygotowywał grunt dla rokowań. Z Kowna oprócz dyrektora Dep.Ekonomicznego M.S.Z. Norkajtisa uda się do Berlina dla wzięcia udziału w rokowaniach także b.dyr. tego Departamentu Kuzminskas i przedstawiciel M-stwa Finansów. Rokowania, jak słychać, trwać mają około dwuch tygodni.

W związku z mającym nastąpić rozwojem stosunków między Litwą a Niemcami stoi widocznie decyzja lit.M-stwa Spr.Zagr. odnośnie uzupełnienia personalnego składu poselstwa litewskiego w Berlinie przez mianowanie tam nowego attaché. Stanowisko to obejmie, jak słychać, urzędnik Dep.Gospodarczego M.S.Z. Czerkelunas, który wyjeżdża do Berlina w dniach najbliższych. P.Czerkelunas ma, jak słychać, pracować głównie w dziedzinie gospodarczej.

Kompetentne sfery kowieńskie są zdania, że nie leży w interesach litewskiej gospodarki narodowej wyrzekanie się nowych rynków zbytu, jakie Litwa zdążyła zdobyć sobie w ostatnich latach. Jeżeli chodzi więc o perspektywy rokowań litewsko-niemieckich, to zdaniem kompetentnych sfer na rynek niemiecki winne być skierowane w pierwszym rzędzie nadwyżki eksportowanych towarów,które pozostały w wyniku operacyj z innemi państwami, stanowiącemi trwały rynek zbytu dla Litwy.

Jednocześnie z odbudowywaniem normalnych s osunków gospodarczych z Niemcami odbywa się też praca w zakresie rewizji starych umów handlowych z innemi państwami. Praca ta ma na celu przygotowanie gruntu dla zawarcia nowych umów handlowych. Zaznaczyć należy, że jednym z konkretnych wyników tej pracy była niedawno wizyta Norkajtisa w Holandji, a następnie przyjazd w dniu 3 marca holenderskiej delegacji gospodarczej do Kowna dla zakończenia podjętych w Holandji rokowań.

W ten sposób odbywa się planowa działalność w kierunku rozwoju i wzmocnienia szeregu umów handlowych Litwy z innemi państwami. W łańcuchu tych umów porozumienie z Niemcami może się okazać naturalnie ogniwem istotnem, lecz jednem z licznych ogniw, które nie posiada bodaj większego znaczenia niż ogniwa inne.

Tak się przedstawia czystogospodarcza strona sprawy stosunków z Niemcami . Jest tu również strona polityczna. W ramkach tej politycznej strony mieści się również sprawa dalszego losu skazanych hitlerowców kłajpedzkich, którzy złożyli prośby o łaskę. Kwestja ta pozostaje jeszcze nierozstrzygnięta. Jak mówią,niektórzy z proszących o łaskę upoważnili swych obrońców do oświadczenia, że w razie zwolnienia gotowi są opuścić granice Litwy. Gdyby wszyscy uwięzieni hitlerowcy wyrazili taką gotowość, to może byłoby łatwiej sprawę rozwiązać. Narazie uczyniły to jednak, jak się zdaje, poszczególne osoby. W każdym razie osiągnięcie gospodarczego porozumienia może odprężyć także,jak to zwykle bywa, atmosferę polityczną. Wypada więc czekać, jaką formę przyjmą rychłe rokowania w Berlinie.

Wszystko to sprowadza się do układu stosunków, które nazwać można frontem do Zachodu. Jest jeszcze jednak kwestja wschodnia. W tym zakresie zarejestrować wypada tranzakcję przeprowadzoną ostatnio przez największą litewską organizację handlową z Sowietami. Chodzi tu o umowę "Lietukisa" w sprawie importu na Litwę aut produkcji sowieckiej. Tranzakcja ta ma znaczenie nietylko dla Litwy, lecz również dla innych państw bałtyckich.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "PAIRSOONIA O SYTUACJI POLITYCZNEJ W LITWIE. "Tygodnik" Nr. 64 z 5.III.1938 r.:

Największej uwagi lit. sfer kierowniczych pochłaniają obecnie sprawy gospodarcze. Przygotowania do rokowań gospodarczych z Niemcami odbywają się w bardzo ożywionem tempie. Dnia 2 marca poseł niemiecki w Kownie dr.Zechlin odbył z ministrem [illegible] bezpośrednich konferencyj. Wizyta ta ma związek z przyszłemi rokowaniami. Delegacja litewska uda się do Berlina już w dniach najbliższych. Na czele delegacji będzie poseł litewski w Berlinie dr.Šaulis, który dłuższy czas przygotowywał grunt dla rokowań. Z Kowna oprócz dyrektora Dep.Ekonomicznego M.S.Z. Norkaitisa uda się do Berlina dla wzięcia udziału w rokowaniach także b.dyr. tego Departamentu Kaminskas i przedstawiciel M-stwa Finansów. Rokowania, jak słychać, trwać mają około dwuch tygodni.

W związku z mającym nastąpić rozwojem stosunków między Litwą a Niemcami stoi niedawna decyzja lit. M-stwa Spr.Zagr. odnośnie uzupełnienia personalnego składu poselstwa litewskiego w Berlinie przez mianowanie tam nowego attachè. Stanowisko to obejmie, jak słychać, urzędnik Dep.Gospodarczego M.S.Z. Czerkelunas, który wyjeżdża do Berlina w dniach najbliższych. P.Czerkelunas ma, jak słychać, pracować głównie w dziedzinie gospodarczej.

Kompetentne sfery kowieńskie są zdania, że nie leży w interesach litewskiej gospodarki narodowej wyrzekanie się nowych rynków zbytu, jakie Litwa zdołała zdobyć sobie w ostatnich latach. Jeżeli chodzi więc o perspektywy rokowań litewsko-niemieckich, to zdaniem kompetentnych sfer na rynek niemiecki winno być skierowane w pierwszym rzędzie nadwyżki eksportowanych towarów, które pozostały w wyniku operacyj z innemi państwami, stanowiącemi trwały rynek zbytu dla Litwy.

Jednocześnie z odbudowywaniem normalnych stosunków gospodarczych z Niemcami odbywa się też praca w zakresie rewizji starych umów handlowych z innemi państwami. Praca ta ma na celu przygotowanie gruntu dla zawarcia nowych umów handlowych. Zaznaczyć należy, że jednym z konkretnych wyników tej pracy była niedawno wizyta Normantasa w Holandji, a następnie przyjazd w dniu 3 marca holenderskiej delegacji gospodarczej do Kowna dla zakończenia podjętych w Holandji rokowań.

W ten sposób odbywa się planowa działalność w kierunku rozwoju i wzmocnienia szeregu umów handlowych Litwy z innemi państwami. W łańcuchu tych umów porozumienie z Niemcami może się okazać naturalnie ogniwem istotnem, lecz jednem z licznych ogniw, które nie posiada bodaj większego znaczenia niż ogniwa inne.

Tak się przedstawia czysto-gospodarcza strona sprawy stosunków z Niemcami. Jest tu również strona polityczna. W ramach tej politycznej strony mieści się również sprawa dalszego losu skazanych hitlerowców kłajpedzkich, którzy złożyli prośby o łaskę. Kwestja ta pozostaje jeszcze nierozstrzygnięta. Jak mówią, niektórzy z proszących o łaskę upoważnili swoich obrońców do oświadczenia, że w razie uwolnienia gotowi są opuścić granice Litwy. Gdyby wszyscy uwięzieni hitlerowcy wyrazili taką gotowość, to można byłoby łatwiej sprawę rozwiązać. Narazie uczyniły to jednak, jak się zdaje, poszczególne osoby. W każdym razie osiągnięcie gospodarczego porozumienia może odegrać także, jak to zwykle bywa, atmosfera polityczna. Wypada więc czekać, jaką formę przyjmą wyniki rokowania w Berlinie.

Wszystko to sprowadza się do układu stosunków, które nazwać można frontem do Zachodu. Jest jeszcze jednak kwestja wschodnia. W tym zakresie zarejestrować wypada transakcję przeprowadzoną ostatnio przez największą litewską organizację handlową z Sowietami. Chodzi tu o umowę "Lietukisa" w sprawie importu na Litwę aut produkcji sowieckiej. Transakcja ta ma znaczenie niebłahe nietylko dla Litwy, lecz również dla innych państw bałtyckich.

Litwa będzie pierwszym krajem, w którym pojawią się w sprzedaży auta sowieckiej marki. Jak słychać, Sowiety mają zamiar podjąć rokowania w sprawie eksportu aut również do innych krajów bałtyckich, wychodząc z założenia, że drogi w Litwie, Łotwie i Estonji odpowiadają warunkom sowieckim.

Do serji umów gospodarczych z państwami innemi należy też zgoda Litwy na werbowaniu litewskich robotników rolnych do Łotwy. W rychłym czasie mają przybyć na Litwę przedstawiciele łotewskich organizacyj rolniczych dla werbowania pierwszej partji robotników. /A-11/.

K r o n i k a .

2/. ZATWIERDZENIE UMOWY HANDLOWEJ Z BELGJĄ. "L.Žinios" z 3.III.1936 r.: Podpisany w Berukseli przez dyr.Norkajtisa litewsko-belgijski układ handlowy został obecnie przez Gabinet Ministrów zatwierdzony. /A-10/.P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

3/. SPRAWA REJESTRACJI TOWARZYSTW. "L.Žinios" z 3.III.36: W Departamencie Administracyjnym M-stwa Spraw Wewnętrznych zostały zakończone prace przygotowawcze i został utworzony rejestr organizacyj i towarzystw, które już mogą zacząć się rejestrować. /C-20/.

4/. NOWY LITEWSKI ATTACHÉ W BERLINIE. Prasa ryska z 6.III.1936 r.: Na stanowisko attaché litewskiego w Berlinie wyznaczony został urzędnik Dep.Ekonomicznego M.S.Z. Czerkelunas. /C-16/1/.P.

5/. JUBILEUSZ DR.SZLUPASA. Pisma litewskie z okazji 75-lecia dr.Jana Szlupasa , bojownika z czasów "Auszry" i jednego z twórców odrodzenia litewskiego, zamieszczają okolicznościowe artykuły, podkreślając zasługi starego patrjoty. /C-16/1/.P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

6/. DALSZE ODLITEWSZCZANIE KŁAJPEDY PRZEZ DYREKTORJAT BALDŽIUSA. "L.Žinios" z 3.III.1936 r.: Dyrektorjat Kraju Kłajpedzkiego pragnie poddać rewizji uchwałę Dyrektorjatu Bruwełajtisa w kwestji ujednostajnienia czasu wakacyjnego szkół kłajpedzkich ze szkołami w pozostałej Litwie. Dyrektorjat zmienił dotychczasowy porządek egzaminów prawniczych oraz porządek przygotowania się do objęcia wyższych urzędów w sądownictwie. W myśl zaprowadzonej zmiany, osoby, które w powyższym terminie zdały egzamina w Niemczech, powinny się poddać ponownym egzaminow przy komisji egzaminacyjnej Kraju Kłajpedzkiego. /E-2/.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

7/. "VIL.RYT." O PRZEKRĘCENIU PRZEZ RADJO WARSZAWSKIE PIEŚNI: "WILJA NASZA STRUMIENI RODZICA". "Vl.Ryt." Nr.20 z 6.III.36 Art.p.t. "Piękna dziewczynka".Streszczenie:

Przed kilku laty prasa polska wszczęła wielki alarm zpowodu wydanych przez prof.M.Birżyszkę urywków z pism Adama Mickiewicza. Prasa polska zarzuciła, że w tem wydawnictwie, przeznaczonem dla niższych szkół litewskich, prof.M.Birżyszka sfałszował pisma Mickiewicza, wstawiając zamiast słów:"Polska"i"Polacy" słowa:"Litwa"i"Litwini".

Nie zagłębiając się w słuszność tych zarzutów, zaznaczyć jednak należy, że Polacy również nie robią ceremonji z pismami Adama Mickiewicza. Przedewszystkiem Polacy nie mogą Mickiewiczowi darować, że w swych pismach często mówi o Litwie. Poemat Mickiewicza "Pan Tadeusz", zaczynający się od słów: "Litwo, ojczyzno moja"

dla wielu Polaków jest nie do strawienia. To też nic dziwnego, że przed kilku laty w pewnem polskiem mieście wydano nową edycję "Pana Tadeusza" mocno "odlitewszczoną" i zaczynającą się od słów: "Polsko, ojczyzno moja".

Wprawdzie do szkół "odlitewszczone" pisma Mickiewicza jeszcze nie zostały wprowadzone, lecz jego "odlitewszczanie", a właściwie fałszowanie jego pism prowadzi się nadal.

Oto najnowszy przykład. 29 lutego Radjo Warszawskie przeznaczyło półgodzinną audycję Polakom na Litwie. Po odczycie wstępnym, w którym odmieniano na wszelkie sposoby czasownik "wytrwać" odbywała się część koncertowa. Pewna artystka odśpiewała z "Konrada Walenroda" znaną pieśń: "Wilja nasza strumieni rodzica". Piękna ta pieśń została ~~xxx~~ sfałszowana. We wszystkich jej wierszach znajdują się słowa :"Litwinka","Litwini" i t.p. Słowa te zostały obecnie wyrzucone. Na ich miejsce wstawiono ~~miejsce~~ "dziewczyna" "dziewczynka" i t.p. Rzecz prosta, spowodu rytmu ~~nie można~~ było wstawić słowo "Polka", gdyż jest to wyraz dwusylabowy, podczas gdy "Litwinka" składa się z trzech sylab . Dlatego też wypadło się wyrzec słowa "Polka", a zadowolnić słowem "dziewczynka". Bardzo niezręcznie się wszyscy czuli, słuchając jak zamiast słów "Piękna Litwinka co jej czerpa wody", /"Piękna dziewczynka co jej czerpa wody". śpiewała

Należy bardzo wątpić, czy takie fałszowanie poezji Mickiewicza przyniesie ulgę Polakom na Litwie. /H-8/.

8/. PRZEŚLADOWANIA LITWINÓW WILEŃSKICH W UJĘCIU "VIL.RYTOJUS". "Vil.Ryt." z 6.III.1936 r.:

Starosta święciański skazał Genowefę Subaczisównę, prezeskę oddziału T-stwa św.Kazimierza we wsi Naujasale gm.hoduciskiej pow.święciańskiego na zł.40.-grzywny z zamianą na 10 dni aresztu za nieposiadanie listy członków oddziału.

W Nowoświęcianach starosta czterokrotnie w r.bież. nie pozwolił na urządzanie wieczorów litewskich w litewskim domu ludowym. 21 lutego starosta skazał kierownika czytelni litewskiej w Nowoświęcianach Józefa Dilisa na zł.50.- grzywny z zamianą na dwa tygodnie aresztu za zorganizowanie spotkania Nowego Roku.

9 lutego miał się odbyć wieczór litewski z inicjatywy oddziału T-stwa św.Kazimierza we wsi Mieżonele pow.święciańskiego. Jednak starostwo nie udzieliło zezwolenia. 23 lutego kierownik miejscowej szkoły "Rytasa" Muralis chciał urządzić wieczorem uczniowski. Przybył jednak policjant i nie pozwolił na urządzenie wieczorku.
w Magunach powiatu brasławskiego

21 lutego w czasie pogrzebu miejscowego Litwina/A.Sabalauskasa śpiewano pieśni polskie i litewskie. Nazajutrz przybył komendant posterunku policji w Rymszanach Rosochacki, który przesłuchiwał uczestników pogrzebu wypytując kto śpiewał po litewsku. 25 lutego wezwano kierowniczkę miejscowej czytelni litewskiej Jurkiewiczównę do Rymszan, gdzie policja ją szczegółowo przesłuchiwała.-

Poza 7-miu wysiedlonymi z powiatu wileńsko-trockiego /z pasa pogranicznego/ kierownikami czytelni "Rytasa", wysiedlony zostały jeszcze dwie osoby: kierowniczka czytelni "Rytasa" we wsi Wojszki R.Żydelisowa i S.Grygonis. /H-4/.

9/. ZEBRANIE CZŁONKÓW ZWIĄZKU STUDENTÓW. "Vil.Ryt." z 6.III.1936 r.: 8 marca odbędzie się zebranie członków Związku Studentów-Litwinów w Wilnie. Na zebraniu rozpatrzony będzie plan działania Związku na 1936 r. oraz odczytany referat na temat okresu "Auszry". /H-1/4/.

x

x x